

Полтавський державний медичний університет

Кафедра педіатрії №2

лекція для лікарів-інтернів II р.н.

на тему:

**«Імунопрофілактика інфекційних захворювань. Календар
профілактичних щеплень. »**

План лекції

1. Поняття про планову та екстрену специфічну профілактику інфекційних хвороб.
2. Характеристика основних типів вакцин.
3. Принципи проведення планової вакцинації.
4. Поствакцинальні реакції та ускладнення.

СПЕЦИФІЧНА ІМУНОПРОФІЛАКТИКА

*– захист організму від інфекційної хвороби
шляхом проведення профілактичного
щеплення та введення імунних сироваток
чи імуноглобулінів*

СПЕЦИФІЧНА ІМУНОПРОФІЛАКТИКА

– захист організму від інфекційної хвороби шляхом проведення профілактичного щеплення та введення імунних сироваток чи імуноглобулінів

ПЛАНОВА

(обов'язкова профілактична вакцинація – регламентована наказом МОЗ)

ЕКСТРЕНА

(постекспозиційна – при високому ризику зараження)

- *вакцини*
- *специфічні сироватки та імуноглобуліни*

- **Атенуйовані вакцини** – це послабленні у своїй вірулентності вакцинальні штами мікроорганізмів (вакцини проти *туберкульозу, кору, краснухи, епідемічного паротиту, поліомієлітна Себина*).
- **Переваги** - висока імуногенність.
- **Недолік**- низька стійкість при порушенні режиму зберігання.
- **Інактивовані** (ультрацентрифугуванням чи формаліном):
протикашлюкова, поліомієлітна Солка.
- **Переваги**- простота їх виготовлення та велика стабільність при зберіганні
- **Недоліки** – слабка імуногенність, необхідність повторних введень.

ХІМІЧНІ

- З очищених антигенів - **менінгокова А та С** вакцина (імунітет до 4 років).
- З очищених пневмококових антигенів - **пневмокова** вакцина (імунітет до 5 років).
- З капсульного Vi-антигену – **брюшнотифозна**.

РЕКОМБІНАНТНІ (ГЕННО-ІНЖЕНЕРНІ) ВАКЦИНИ

- Містять окремі антигени окремих збудників, які отримані генно-інженерним шляхом.
- вакцини проти **гепатиту В, грипу**.

- **Анатоксини** містять інактивований токсин, який виробляється збудником (дифтерійний, правцевий)
- **Моновакцини** - проти однієї інфекційної хвороби (проти туляремії)
- **Дівакцини** – проти двох хвороб (проти черевного тифу та паратифу В)
- **Асоційовані** – проти декілької хвороб – наприклад АКДС.
- **Полівалентні** – проти однієї інфекції, але включає декілька серологічних типів (полівалентна вакцина проти грипу, лептоспірозу, поліомієліту).
- **Адсорбовані** – вакцини, осадженні на мінеральних колоїдах з ціллю підвищення імуногенності → *підвищує період взаємодії антигенів на організм щепленого.*
- Наприклад, **АКДС, АДС, АД, АС** –адсорбовані на гідроокисі алюмінію.

Шляхи введення вакцин

- **Перорально** (жива поліомієлітна);
- **Нашкірно** (живі вакцини проти чуми, її сибірської виразки);
- **Внутрішньошкірно** (протитуберкульозна);
- **Підшкірно** (краснуха, АКДС);
- **Внутрішньом'язово** (проти гепатиту В).

Вакцинація проти туберкульозу

- Шлях введення – внутрішньошкірний.
- Імунітет - через 2 місяці після вакцинації.
- поствакцинальна реакція розвивається через 4-6 тижнів → інфільтрат до 8 мм з невеликим вузлом у центрі → в подальшому формується корочка чи лущення → зворотній розвиток через 5-6 міс. після вакцинації.

Вакцинація проти гепатиту В

- Проводиться на 0 (перший день) – 1 – 6 місяць життя дитини.
- Шлях введення – внутрішньом'язевий.

Вакцинопрофілактика НіВ-інфекції (*Haemophilus influenzae type b*)

- Інактивована вакцина.
- Шлях введення – внутрішньом'язево.
- Вакцинація: у віці 2 – 4 – 12 місяців.

Вакцинація АКДС

- АКДС – адсорбована, кашлюково (інактивована) дифтерійно- (анатоксин), правцева (анатоксин) вакцина.
- Шлях введення – підшкірний (чи внутрішньом'язевий)
- Поствакцинальна реакція: місцево: гіперемія, набряк, ущільнення розміром до 2-х см. Загальна реакція: підвищення температури тіла протягом 1-2 днів.
- Вакцинація АКДС: у віці 2 – 4 – 6 – 18 місяців;
- Ревакцинація:
 - у віці 6 років (АДС)
 - у віці 16 років, (АДС-М)
 - у віці 26 років (АДС-М),
 - в подальшому кожні 10 років.

Вакцинопрофілактика поліомієліту

- Інактивована вакцина Солка – вводиться внутрішньом'язево;
- Атенуйована вакцина Себіна – вводиться перорально;
- Вакцинація: у віці 2 – 4 – 6 - 18 місяців;
- Ревакцинація АДС: у віці 6 и 14 років.

Вакцинопрофілактика кору, епідемічного паротиту, краснухи

- **Вакцинація:** діти у віці 12 місяців.
- **Ревакцинація:** у віці 6 років.
- Вакцина атенуйована, містить сліди антибіотиків (аміноглікозидів) та гетерогенного білку (яєчний білок).
- Рекомендується вводити підшкірно.

ПОСТВАКЦИНАЛЬНІ РЕАКЦІЇ

- Підвищення температури тіла
- У місці введення: біль, набряк, гіперемія, інфільтрат
- Головний біль
- Лімфаденопатія
- Висип неалергічного генезу
- Катаральні явища
- Диспепсичні порушення
- Міалгія, артралгія
- Транзиторна тромбоцитопенія

ПОСТВАКЦИНАЛЬНІ УСКЛАДНЕННЯ

- Постін'єкційний абсцес
- Холодний абсцес
- Поверхнева виразка >10 мм
- Анафілактичний шок
- Тяжкі алергічні реакції : набряк Квінке, висипання по типу кропив'янки, с-м Стівенса-Джонсона, с-м Лайєла
- Судоми
- Регіонарний лімфаденіт >10 мм
- Келоїдний рубець
- Генералізована БЦЖ-інфекція (остеомієліт, остеїт)

Література

- Сучасні підходи до вакцинопрофілактика інфекційних захворювань дітей та дорослих. Навчальний посібник для студентів 4, 6 курсів медичних факультетів, а також лікарів-інтернів, педіатрів, сімейних лікарів./ – Крючко Т.О., Дубинська Г.М., Коваль Т.І., Ткаченко О.Я – Львів: «Магнолія 2006», 2020.-108 с.
- Імунопрофілактика інфекційних хвороб: навч. метод. посіб. / Л.І. Чернишова, Ф.І. Лапій, А. П. Волоха. – К.: ВСВ «Медицина», 2018. – 304 с.
- Основи імунології: функції та розлади імунної системи: посібник : пер. 6-е видання / Абул К. Аббас, Ендрю Г. Ліхтман, Шив Піллай; наук. ред. пер. Валентина Чоп'як. – К. : ВСВ «Медицина», 2020. – viii, 328 с.
ISBN: 978-617-505-808-4
- Накази МОЗ